

หมู่บ้านชาวไทยภูเขา : ยามตามแนวชายแดน

โดย
วิภาวดี ชวนบุญ

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2542 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรที่บ้านรวมไทยพัฒนาที่ 1 ตำบลรวมไทยพัฒนา อำเภอพบพระ จังหวัดตาก และได้มีพระราชเสาวนีย์กับ พลตรี ชัยยุทธ เทพยสุวรรณ ผู้บัญชาการกองพลพัฒนาที่ 3 ว่า “ให้หาราษฎรชาวไทยภูเขา ที่สมัครใจไปเป็นยามตามแนวชายแดนตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ” และกองทัพบกที่ 3 ได้ให้กองพลพัฒนาที่ 3 พิจารณากำหนดพื้นที่ที่จะจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา ตามพระราชเสาวนีย์ ใน 2 พื้นที่ของจังหวัดตาก และจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากนั้นได้ดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว โดยการแปลงลงสู่ภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ได้กำหนดพื้นที่ตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขาที่บ้านมะโอโตะ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เรียกว่า “โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”

โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ให้ราษฎรชาวไทยภูเขาสมัครใจไปเป็นยามตามแนวชายแดน เสริมสร้างศักยภาพของพื้นที่และชุมชนให้มีความพร้อมในการพัฒนาและป้องกันตนเอง เพื่อเป็นถิ่นฐานที่มั่นคงถาวรต่อไป และพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนกับป่า ในลักษณะบ้านเล็กในป่าใหญ่

แนวทางการดำเนินการ

กองพลพัฒนาที่ 3 ได้ผสมผสานแนวทางตามพระราชดำริ และนโยบายของผู้บังคับบัญชานำมาประยุกต์ใช้กับราษฎรชาวไทยภูเขา ซึ่งมีวิถีชีวิตที่สมถะและเรียบง่าย โดยการฝึกอบรมและพัฒนาชุมชนเหล่านี้ ให้มีความเข้มแข็งสามารถป้องกันตนเอง และช่วยเหลือหน่วยทหารทางยุทธวิธีในการ

โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา มีวัตถุประสงค์ เพื่อสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ที่ให้ราษฎรชาวไทยภูเขาสมัครใจไปเป็นยามตามแนวชายแดน เสริมสร้างศักยภาพของพื้นที่และชุมชน ให้มีความพร้อม ในการพัฒนาและป้องกันตนเอง เพื่อเป็นถิ่นฐานที่มั่นคงถาวรต่อไป

ป้องกันประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในพื้นที่ ที่ล่อแหลมต่อภัยคุกคามและความมั่นคงของพื้นที่ที่หน่วย รับผิดชอบ และคาดว่าจะนำชุมชนชาวไทยภูเขาเหล่านี้ไปสู่ แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป โดย

ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการปกครองตามวิถีชีวิต ตั้งเดิมของชนเผ่า ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและภูมิประเทศ ทั้งเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ และจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน ที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457

ด้านการรักษาความปลอดภัยและสนับสนุนหน่วย กำลังรบ ราษฎรและชุมชน จะได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้มีความพร้อมในการป้องกันตนเอง และการรักษาความปลอดภัย ของชุมชน รวมทั้งสามารถสนับสนุนการปฏิบัติของฝ่ายทหาร และเป็นยามคอยแจ้งเตือนภัยต่อหมู่บ้านใกล้เคียง

ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาทุกระบบ จะต้องดำรงไว้ซึ่งหลักการ “เพียงพอ” อย่างต่อเนื่อง โดยรบกวน ธรรมชาติให้น้อยที่สุด โครงสร้างพื้นฐานทุกประเภทจะต้อง ไม่ก่อให้เกิดปัญหาที่ทำให้ราษฎรต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก เกินความจำเป็นและฐานะ

ด้านการพัฒนาอาชีพและเสริมรายได้ ส่งเสริมและ สนับสนุนให้มีอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตร ให้เพียงพอต่อ ความจำเป็นพื้นฐาน โดยไม่รบกวนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาฝีมือด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อเตรียมความพร้อม สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งสามารถจัดตั้งเป็นแหล่ง เสี่ยงสำหรับกำลังรบได้

ด้านการพัฒนาสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต ฝึกอบรมให้เรียนรู้การดำรงชีวิต ตามเอกลักษณ์ของชนเผ่า มุ่งเน้น ให้เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน รวมทั้งการให้การศึกษา เพื่อส่งเสริม ความรู้ คุณภาพชีวิต จะต้องมียุทธศาสตร์ในด้านสุขภาพอนามัย พื้นฐานส่วนบุคคลด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้านอย่างได้ผล

ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลุกจิตสำนึกชุมชน ให้รักหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของ ตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะเป็นแกนนำต่อชุมชนอื่น

ผลการดำเนินงาน

โครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา มีระยะเวลา ดำเนินการ 3 ปี (2543-2545) โดยได้รับงบประมาณจากสำนักงาน คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ (กปร.) และงบประมาณของส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการดำเนินงานของโครงการเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดย

การจัดตั้งถิ่นฐานและการปกครอง ดำเนินการก่อสร้าง บ้านเรือนราษฎร ที่ตั้งสำนักงานและที่พักรับรอง ดำเนินการ จัดตั้งหมู่บ้านมะโอโค๊ะให้เป็นหมู่บ้านที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองพื้นที่ พ.ศ. 2457 เป็นหมู่บ้านที่ 12 ตำบลแม่จัน อ.อุ้มผาง จังหวัดตาก ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2543 เป็นต้นมา การจัดตั้งหมู่บ้านป่าไม้ และงานปักปันเส้นเขตแดน

ด้านการรักษาความปลอดภัย ดำเนินการติดตั้งวิทยุ ระบบ VHF/FM (ICOM) เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่าง กองอำนวยการโครงการฯ และชุดปฏิบัติการในพื้นที่ รวมทั้งติดตั้งหอกระจายข่าวเพื่อแจ้งและประสานการปฏิบัติกับราษฎรใน พื้นที่ ทำให้สามารถติดต่อประสานงานและสั่งการได้รวดเร็ว นอกจากนั้น ยังได้จัดตั้งหมู่บ้านมะโอโค๊ะ ให้เป็นหมู่บ้านป้องกัน ตนเองชายแดนและได้จัดเฝ้าตรวจและระวังป้องกันประจำหมู่บ้าน เพื่อสร้างความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยแก่ราษฎรในโครงการฯ

ด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้จัดหาแหล่งน้ำเพื่อ อุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตร โดยโครงการชลประทานตาก ได้ดำเนินการสำรวจและออกแบบสร้างฝายต้นน้ำ จำนวน 4 แห่ง เป็นก่อดึงตะแกรงลวด Gabion พร้อมระบบส่งน้ำ ดำเนินการ สำรวจจุดที่จะติดตั้งพลังงานแสงอาทิตย์ ประสานขอรับการ

*สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ทรงมีสายพระเนตรที่ยาวไกลและน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตา
ที่ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต การเสริมสร้างศักยภาพของพื้นที่และชุมชนให้มีความพร้อม
ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งทำให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีอาชีพการงานที่สามารถเลี้ยงชีวิตของตนเองได้
โดยไม่ต้องบุงกรุกทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่*

ติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะทางไกลชนบท การก่อสร้างระบบประปา
ภูเขาให้แก่หมู่บ้าน การสำรวจและขุดลอกลำเหมืองส่งน้ำเพื่อ
ใช้สำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร และการปรับปรุง
เส้นทางเดินเท้าจากบ้านป่อแร่-บ้านมะโอโค๊ะ เป็นเส้นทางลาล่อง

ด้านพัฒนาอาชีพและรายได้ ดำเนินการขุดบ่อดินเพื่อ
ส่งเสริมการเลี้ยงปลา การแจกจ่ายพันธุ์ปลาตุ๊ก เมล็ดพันธุ์ข้าว
เมล็ดพันธุ์พืช ผัก พันธุ์เป็ดเทศ และกล้าไม้ผล เช่น ส้มโอ
อะโวคาโด ให้แก่ราษฎร การส่งเสริมการเลี้ยงสุกรและสัตว์ปีก การ
แจกจ่ายต้นไม้และไม้ผลยืนต้น ได้แก่ ตีนเป็ด ขนุน มะม่วง ฝรั่ง
ซีเหล็ก ชะอม ไม้ประดับ และสมุนไพรร

ด้านพัฒนาสังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต จัดสร้าง
ส้วมให้ราษฎรทุกหลังคาเรือน การให้ต้นยารักษาโรคเพื่อใช้การ
รักษาในขั้นต้นให้แก่ราษฎร การแจกเงินสงเคราะห์ให้แก่ครอบครัว
ผู้มีรายได้น้อย และรณรงค์การรัฐหนังสือ

ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย
ทำการก่อสร้าง Check dam ด้วยกล่อ่งตะแกรงลวด เพื่อชะลอ
การไหลของน้ำ และสร้างความชุ่มชื้นให้แก่ผิวดิน

ด้านอำนวยการและบริหารโครงการ อำนวยการ
กำกับดูแลติดตามผลการดำเนินงานและให้คำแนะนำในการปฏิบัติ
และประสานการปฏิบัติงานกับส่วนราชการในพื้นที่ให้เป็นไปด้วย
ความเรียบร้อย รณรงค์การรัฐหนังสือให้อ่านออกเขียนได้ พูดได้
ฟังได้ ให้แก่ราษฎรในช่วงกลางคืน โดยมีการฉายวิดีโอทัศน์
ความรู้ สลับกับการสอน โดยครูของชุดปฏิบัติการเอง ซึ่งราษฎร
ให้ความสนใจและพยายามจะพูดภาษาไทยให้ได้เช่นกัน และ
ปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างจิตสำนึก
อย่างต่อเนื่องให้แก่ราษฎร โดยราษฎรมีความเข้าใจและให้ความ
ร่วมมือเป็นอย่างดี

สรุป

การดำเนินงานของโครงการจัดตั้งหมู่บ้านชาวไทยภูเขา
อันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้านมะโอโค๊ะ ได้รับความร่วมมือ
ร่วมแรง ร่วมใจจากหน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
ได้จัดทำแผนงานด้านพัฒนาอาชีพ รายได้ การพัฒนาสังคม
และยกระดับคุณภาพชีวิต การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม และการรักษาความปลอดภัย ทำให้บังเกิดผลอย่าง

เป็นรูปธรรม ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และ
สมัครใจที่จะไปเป็นยามตามแนวชายแดน เพื่อสามารถป้องกัน
ตนเองและประเทศได้ รวมทั้งสร้างความมั่นใจในเรื่องความ
ปลอดภัยให้แก่ราษฎรในโครงการฯ ด้วย นอกจากนั้น ยังทำให้
ชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรชาวไทยภูเขาดีขึ้นเป็นลำดับนับได้ว่า
สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ทรงมีสายพระเนตรที่
ยาวไกลและน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาที่ทรงเล็งเห็น
ถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต การเสริมสร้าง
ศักยภาพของพื้นที่และชุมชนให้มีความพร้อมในการพัฒนา
ตนเองอยู่เสมอ ซึ่งทำให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีอาชีพ
การงานที่สามารถเลี้ยงชีวิตของตนเองได้ โดยไม่ต้องบุงกรุก
ทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ และสามารถ
ดำเนินตามแนวทางการอยู่ร่วมกันของคนกับป่าที่อาศัยซึ่งกัน
และกัน ในลักษณะบ้านเล็กในป่าใหญ่ ตลอดจนราษฎรมีสภาพ
พละนาภัยแข็งแรงสมบูรณ์ ในอันที่จะประกอบกิจการงานเพื่อ
ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการฯ	นายจักรมณต์	ผาสุกานิช
รองเลขาธิการฯ	นายสมเจตน์	เตรคุพ
รองเลขาธิการฯ	นายสันติ	บางอ้อ
รองเลขาธิการฯ	นายพรชัย	รุจิประภา
รองเลขาธิการฯ	นายโกมล	ชอบชื่นชม
รองเลขาธิการฯ	นายวิษณุ	พลสุข
รองเลขาธิการฯ	นายบุญยงค์	เวชมณีศรี
รองเลขาธิการฯ	น.ส.พรรณราย	ขันธกิจ
ที่ปรึกษาด้านนโยบายฯ	น.ส.วิไลพร	ลิวเกษมศานต์
ที่ปรึกษาด้านนโยบายฯ	นายกิตติศักดิ์	สินธุวนิช
ที่ปรึกษาด้านนโยบายฯ	นายอุทิศ	ชาวเอียร
ที่ปรึกษาด้านนโยบายฯ	นายวิทิต	รัชชดาตะนันท์
ที่ปรึกษาด้านนโยบายฯ	นายสุรนนท์	วงศ์วิทยกัจจร
ที่ปรึกษาด้านนโยบายฯ	นางจุฑามาศ	บารจะมีชัย
ที่ปรึกษาด้านนโยบายฯ	นายอาคม	เต็มพิทยาไพสิฐ
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 9 ชข.	นางเพ็ญญา	อ่อนชนิด

บรรณาธิการอำนวยการ

น.ส.พรพิมล วรติลก

บรรณาธิการบริหาร

นางนิตยา กมลวิทันนิตา

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายวรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุล

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

น.ส.อัจนรา ภาคิกะวีย์วัฒน์

น.ส.กัญญารักษ์ ศรีทองรุ่ง

กองบรรณาธิการ

นางโกสุมภ์	วณิชชานนท์	นางภาณี	ชนาธิปกรณ
นางวิภาวดี	ชวนบุญ	น.ส.ช่อผกา	แก้วใหญ่
น.ส.มนนิภา	สังข์ศักดิ์	น.ส.วัชรีย์	พุ่มทอง
นางนิสวันต์	พิชญ์ดำรง	น.ส.กานดา	ชูเชิด
นายธีระพงษ์	มาลัยทอง	น.ส.จิรวิจน์	วงศาโรจน์
น.ส.เกวลิน	สุวรรณศิริ	น.ส.รวิวรรณ	เสียดทอง

ฝ่ายการเงิน

นายเทวินทร์ อมิตรพ่าย

ฝ่ายจัดการ

นางนุชดา	ตั้งคณานุกุลชัย	นางพรปรียา	แสงเงิน
นางจันทนา	กระจำนเตร	นายสุรพล	สวนขยัน
น.ส.ธันชนก	มีสุข	น.ส.สิริลักษณ์	พลรักษ์

ฝ่ายศิลปกรรม

นายขจรศักดิ์ วาริวนิช นายเนาฤทธิ์ ฤทธิแปลก

ฝ่ายภาพ

น.ส.สุวิมล พิมพ์วงศ์

ดำเนินการโดย

สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100
โทร. 0-2282-4841-2 โทรสาร 0-2281-6635, 0-2282-2559
<http://www.nesdb.go.th> e-mail: dsid@nesdb.go.th
ปั๋วพ์ที่ บริษัท เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด โทร. 0-2881-5133-4